

FUSIE GAZ DE FRANCE-SUEZ Groot deel Belgische energiesector komt onder controle van Franse staat

OVERHEID VEEL TE PASSIEF IN ENERGIEBELEID

■ Burgers en beleidsverantwoordelijken in België gaan nogal licht heen over de fusie van Suez met Gaz de France, waardoor een groot deel van de Belgische energiesector onder controle van de Franse staat komt. De Belgische overheid heeft wel degelijk nog instrumenten in handen om een energiebeleid te voeren. Ze moet die gebruiken.

Eric De Keuleneer

Professor Solvay Business School

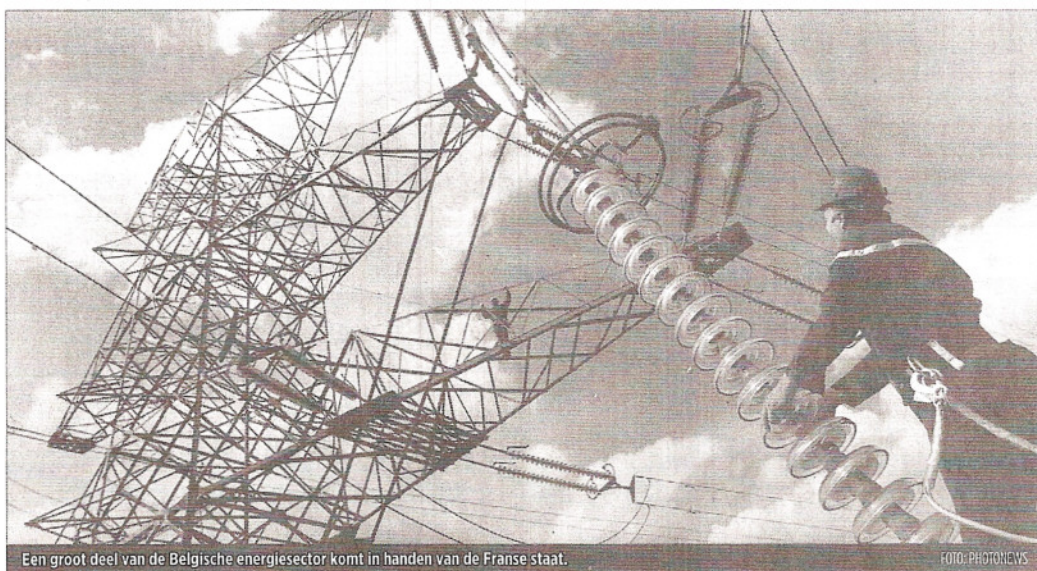
De aangekondigde fusie tussen Gaz de France (GDF) en Suez is erg leerzaam en zou in België de aandacht moeten trekken van zowel de gewone burgers als de politieke en economische verantwoordelijken.

1. Wat grote strategische visies worden genoemd, zijn vaak niets anders dan een verantwoording van opportunistische beslissingen. De controlewerving door Suez-Lyonnaise des Eaux over Tractebel-Electrabel tussen 1998 en 2006 had industrieel gezien geen zin. Ze was niets anders dan de concretisering van een machtsverhouding om de Belgische energiesector onder de controle van Suez - dat niets bij te brengen had - te brengen. De 'strategische convergentie' tussen de water- en elektriciteitssectoren bestond niet, en de aangekondigde synergieën zijn er nooit gekomen.

De directie van Suez hield nochtans vast aan dit dogma tot vorig weekend, toen er plots een nieuwe strategische visie bleek te zijn. Suez gaat dus zijn milieufunctie (water en afval) verkopen, in twee stappen om zijn gezicht te redden, maar het is al lang duidelijk dat het industrieel model van de multinationals waardeloos is.

2. De regulatie van de energiemarkt is ontoereikend. In de praktijk heeft de liberalisering van de energiemarkt tot nu toe vooral een vermindering van de regulatie tot stand gebracht die de bedrijven heeft toegelaten hun winstmarges oneerlijk te verhogen. Het management van Suez-Electrabel (waarvan de rendabiliteit sterk afhangt van de elektriciteits- en gasactiviteiten in België) kon eind augustus 2007 moeilijk de winststijging verklaren voor het eerste halfjaar van 2007. Door de gunstige temperatuur waren de verkoopvolumes immers gedaald. Die winststijging komt natuurlijk van het feit dat ze hun verkoopprijzen verhoogd hadden, terwijl de kostprijs voor Suez-Electrabel was gedaald.

Algemeen gezien dalen de investeringsniveaus in de elektriciteitssector in Europa de jongste jaren; de bedrijven in de sector willen liever concurrenten opkopen (wat toelaat om de concurrentie

Een groot deel van de Belgische energiesector komt in handen van de Franse staat.

FOTO: PHOTONIEWS

te verminderen en de winstmarges te verhogen) dan te investeren in nieuwe productiecapaciteit, hoewel die noodzakelijk is.

3. België verliest zeker in deze fusie, en riskeert nog meer te verliezen. Ten eerste versterkt de operatie het economisch nationalisme ten koste van de markteconomie, en België heeft niets te winnen bij een versterking van economisch nationalisme in Europa. Het economisch nationalisme en de logica van de 'nationale kampioenen' passen eerder in een logica van machtsverhoudingen dan in een logica van markteconomie.

België heeft het spel van de markteconomie gespeeld, soms op een zeer naïeve manier omdat een deel van de werkgemers zei dat het niets anders kon. Na de uitverkoop van zijn belangrijkste bedrijven staat ons land nu zwak ten opzichte van het nationalisme van zijn buuren. België heeft veel offers gebracht voor de belofte dat als Electrabel voldoende rendabel zou blijven het beslissingscentrum van de elektriciteitsgroep in Brussel zou worden gehandhaafd. Die mythe werd ook door de directie van Suez-Electrabel in stand gehouden. Het gevolg is dat de elektriciteitsactiviteiten van Electrabel in België zeer rendabel zijn (bij de meest rendabele van de wereld), maar het gewicht van de Belgische beslissingscentra en directie in Suez-Electrabel de jongste jaren daalt en nog voort zal dalen.

We moeten ook opmerken dat de verkoopprijzen voor elektriciteit in België

al twintig jaar veel te hoog zijn en dat de enorme winstmarges niet gerechtvaardigd zijn, gezien de geringe investeringskosten.

4. De toekomstige rendabiliteit van GDF Suez hangt vooral af van twee overheidsbeslissingen: de verkoopprijzen van Gaz de France in Frankrijk en de beschikbaarheid van de nucleaire rente in België. De Franse regering controleert de gastarieven in Frankrijk op verschillende manieren, en de Belgische regering heeft zich tot op heden geen bevoegdheden gegeven om de prijzen van de elektriciteit in België te controleren. De kans is dus groot dat, zoals in het verleden, de rendabiliteit van de Belgische elektriciteitssector andere deficitaire sectoren van de groep zal compenseren.

De reden voor de Belgische rendabiliteit is eenvoudig. Enerzijds is er de vrije beschikking over de kerncentrales die ten koste van de Belgische consument zijn afgeschreven en die werken zonder bij te dragen in de lasten die zij teweegbrengen in de Belgische economie (kernafval, amper verzekerde burgerlijke verantwoordelijkheid, misbruik van monopolie). Anderzijds worden de elektriciteitsarieven zo hoog mogelijk bepaald zonder dat de verbruiker (particulier en onderneming) te veel protesteert, zodat de Belgische politici bedwelmend blijven door de illusie dat de winsten van Electrabel positief zijn voor de Belgische economie.

5. De berichtgeving bij fusies en aankopen is goedkope propaganda. De directie van Suez-Electrabel stelt dat dankzij de fusie de kosten jaarlijks met 1 miljard euro dalen en dat die besparingen de verbruiker ten goede zullen komen. Dat is niet waar, vooreerst omdat die kostenbesparing weinig geloofwaardig is, en vervolgens omdat in België kostendalingen zowel in de productie als in het transport en de verdeling van elektriciteit steevast gevolgd werden door hogere verkoopprijzen, onder voor-

wensel bijvoorbeeld dat de prijs van het gas was gestegen. De invloed daarvan op de kostprijs van in België geleverde elektriciteit is nochtans verwaarloosbaar.

6. De Belgische autoriteiten stellen dat zij niets moeten doen, en ook niets kunnen doen. Een grove vergissing naar zware gevolgen voor de Belgische economie. Al decennialang is overeengekomen, in de conventies met de energiesector, dat de ondernemingen moeten handelen in het algemeen belang, onder controle van de sociale partners en de staat. Dat veronderstelde dat monopolies en hun tarieven en winsten moesten worden gereguleerd. De overgang naar een goede liberalisering vereist dat de kosten en de winsten van het oude geregeerde regime moesten worden beheerd in het algemeen belang. De Belgische staat staat daar garant voor, het is dan ook zijn taak om zo te handelen. De Belgische overheid heeft de middelen om dat te doen, net zoals de Engelse, Italiaanse of Franse overheid. Die hebben klare maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat de organisatie van hun energiemarkt overeenkomt met het belang van hun economie.

Wat er moet gebeuren is eenvoudig. De nucleaire rente moet worden terugbetaald aan de Belgische consumenten. Zolang er geen echte en duurzame concurrentie is, moeten de tarieven geplafonneerd worden. De afdelingen productie, transport en distributie van elektriciteit en gas moeten worden gesplitst. Ook de investeringen in nieuwe capaciteit moeten worden ondersteund. In het algemeen moet de regulering worden versterkt zolang niet vaststaat dat de vrijmaking in het voordeel is van de economie.

De auteur is professor aan de Solvay Business School en een aandachtig observator van de ontwikkelingen in de energiesector.

Reageren op deze opinie?
www.tijd.be/opinie

De verkoopprijzen voor elektriciteit zijn in België al twintig jaar veel te hoog.